

ELS OBLIDATS

Extraviaments

EDUARD ESCOFFET

Luiza Neto Jorge, *Destrets d'indret (Una lectura de poemes per Arnau Pons)*. Pagès editors. Lleida, 1999.

En el seu refugi de la carretera de les Aigües –quatre parets de construcció barata, humil– Arnau Pons ha anat bastint la seva veu: una mena de dissidència. I en la seva veu hi ha Kafka, Masndelstamm, Tsvetàieva, Celan, i de tant en tant em descobreix –alguns dies, comptats, quan hi vaig a dinar– algun llibre, uns versos dispersos en llengües estrangeres. En els últims mesos ha estat preparant les seves versions –la seva lectura– dels

I el principi són les paraules d'Arnau Pons, que defuig d'explicar allò que és evident i que fa un itinerari personalíssim per la poesia de Luiza Neto. Segurament aquest pròleg forma part també d'un llibre de l'Arnau. Unes reflexions, això sí, que casen com el trauc i el botó amb la resta del llibre: la traducció, el ritme, el poeta. Repassa els punts que inevitablement l'uneixen amb la poeta portuguesa, perquè ella va traduir moltíssim i era ella qui escollia què (Paul Eluard, Boris Vian, Nerval, Pasolini, Artaud, Apollinaire, Lorca, Jean Genet, Lope de Vega, Queneau...); perquè la seva poesia no hi entén, d'esquemes i cotilles; perquè

contra les antologies: el trofeu dels qui jutgen.

Arnau Pons treu Meschonnic i la seva *Critique du Rythme*: "En parlar del ritme, és de vosaltres que parlo, sou vosaltres que parleu, els problemes del ritme són els vostres". El ritme fruit de l'experiència i Luiza Neto que toca i trastoca amb desimboltura el ritme. És en poemes com ara *Salm*, *Refrans* i *La porta aporta* on Luiza deixa anar les paraules amb un ritme àcrata, amb uns jocs innocents que no són els del malabarista. Són uns poemes irregulars, de formes gens canòniques, que sonen en la seva senzillesa amb una gran vitalitat.

I la dona, i la mare, i la germana, i la traductora, i l'ofec: Luiza Neto teixeix en la seva poesia un itinerari vital a la recerca d'una sexualitat esbiaixada, com ho són totes, d'una terra que és una casa. Poemes com ara *El cos insurrecte* obren les portes a una suggestió oposada a l'evidència en la sexualitat. De fet, Luiza Neto fa referències constants a la sexualitat –el contacte i l'interior– que esdevenen referències constants de la recerca del jo, i és aquí on Arnau Pons diu que el poeta, més que ser androgin, és jueu (en paraules de Tsvetàieva). En qualsevol cas, som davant d'un extraviament que es construeix en un di-

àleg constant, interior. I aquest jo habita una ciutat, una casa que també se cerca: "Sé què és el carrer –diu la casa– / Què és no tenir lloc on quedar-se / de nit". El discurs de Luiza és del tot dispers. La seva és una escriptura que giragonsa a totes hores, que mai no se sap si es fa o es desfà: una poesia d'alta velocitat i de nervis exposats. Luiza Neto dona la volta a qui juga a donar la volta: ambigüïtat precisa, equívoc no lúdic, una ruptura trencada per evitar que la mateixa ruptura esdevingui pauta norma.

La propera vegada que faci cap al refugi de la carretera de les Aigües hi aniré amb el volum de Pagès i li ensenyaré a l'Arnau totes les anotacions a llapis fetes damunt dels poemes de Luiza i que no he sabut encara versar en paper. I ens farem preguntes i ens farem respostes. Ni tan sols veig necessari d'exposar dades biogràfiques, perquè les dades biogràfiques –dates, estudis, llibres, feines– no són res més que un afegit que a Luiza Neto no li cal, malgrat que entre nosaltres sigui una quasi desconeguda. Resulta meravellós de perdre's en aquesta lectura de poemes deslliurat d'obligacions historiogràfiques, de la necessitat que Luiza esdevingui un *cap tallat*. I Luiza diu: la meua ombra és el rastre d'una alarma.

El seu és un ritme vital, no de taula de multiplicar; les seves paraules llisquen, no s'aferren pas a la gramàtica; la seva veu, estantissa, no és des dels pedestals des d'on ressona

'Destrets d'indret' és una antologia dels poemes de la portuguesa Luiza Neto Jorge

poemes de Luiza Neto Jorge. Pagès editors n'acaba d'editar, sota el títol de *Destrets d'indret*, una antologia: 200 pàgines i una veu –dues veus– que ressona.

Luiza Neto és la imatge imperfecta, però també la imatge perfecta per explicar el mecanisme del poeta, d'una mena de poeta. Patia des de la infància atròfia toràcica, que la va anar encorbant, i aquest encorbament la va acabar asfixiant: va morir el 1989 i comptava 49 anys. La imatge imperfecta que només pot generar –perfecte mecanisme– una veu personal, entre l'angoixa –l'ofec– i la senzillesa –el joc, el neguit del llenguatge, com diu Arnau Pons–. *Destrets d'indret*, però, no és pas un testament (literari, vital). Em fa l'efecte que és un llibre que s'explica a cau d'orella, i no gaire més: una veu rasa, desbridada amb totes les imperfeccions. Perquè, si Luiza Neto resulta una imatge ambivalent força adequada –imperfecció/perfecció– per explicar el quefer poètic, els eus versos també són un reflex d'aquesta tensió: el seu és un ritme vital, no de taula de multiplicar; les seves paraules llisquen, no s'aferren pas a la gramàtica; la seva veu, estantissa, estafeta, no és des dels pedestals des d'on ressona. I d'aquí tornem al principi.

LLIBRES RECUPERATS

Conèixer-se

ORIO IZQUIERDO

Jaume Serra Hunter, *Sòcrates*. Gràfiques Darius Rahola. Girona, 1931.

Conèixer bé els clàssics del pensament és com aprendre a coneixè'ns a nosaltres mateixos". Són mots que obren la breu introducció de Jaume Serra Hunter a la figura i el pensament de Sòcrates. El volum, el setzè, de 64 pàgines, va aparèixer l'any 1931 amb peu editorial de Gràfiques Darius Rahola, del carrer de la Premsa de Girona, sota el títol de col·lecció *Els Clàssics de la Filosofia*. Per bé que no estan signades, atribuïm les paraules preliminars a l'autor, del qual es fa constar a la coberta que és professor d'història de la filosofia a la Universitat de Barcelona i se n'enumeren a la contracoberta altres obres, com *Ensayo de una teoría psicológica del juicio* i *Apología de l'ideal*. Sí que s'explicita que aquests mots provenen de *Tradició i progrés en la Filosofia Contemporània*, una conferència filosòfica dictada a l'Ateneu Barcelonès. I, al peu dels mots preliminars, s'anuncia que "a aquesta monografia seguiran les dels altres filòsofs clàssics. Algunes, com l'actual, l'autor les ha publicat en castellà a l'Enciclopedia Espasa".

El volum, dividit en onze capítols, resumeix en primer lloc les dades biogràfiques de Sòcrates, escasses i sovint discutides. Després, Serra Hunter presenta les *Fonts per al coneixement de la filosofia de Sòcrates*, que són, com és sabut, primer de tot Plató, però

El volum, dividit en onze capítols, resumeix en primer lloc les escasses dades biogràfiques de Sòcrates

també Xenofont, Aristòtil i Aristòfanes. L'autor posa l'accent en la que es considera la principal aportació filosòfica del grec a *El coneixement de si mateix*, i en el capítol següent se centra en *El mètode socràtic*, a saber, la ironia i la maièutica, el descobriment de la veritat. Sota els títols *La teoria dels conceptes*, *La doctrina moral* i *La perspectiva metafísica*, Serra Hunter sintetitza el pensament de Sòcrates, i encara dedica un quart epígraf a un aspecte controvertit: *El suposat misticisme*. Finalment, *Procés i condemna de Sòcrates* reconstrueix la cèlebre escena que culmina amb el filòsof renunciant a fugir d'Atenes i bevent-se la cicuta que l'havia de matar, i mira d'explicar-la: "Sembla com si el contrast de tanta simulació i coquineria en l'acusació amb el bé que ell havia fet a la seva pàtria li hagués produït un estat de pessimisme i menyspreu tal de la vida que preferís lliurar-se a la mort abans que justificar-se davant d'aquella multitud de ciutadans suggestionats per acusadors sense raó ni importància". Al penúltim capítol, *Significació de la doctrina socràtica*, l'autor en proposa una interpretació global. Només resta, aleshores, resumir *El socratism*, que abasta, en la visió sintètica de Serra Hunter, des de Plató i els seus contemporanis fins a sant Agustí i sant Tomàs.

Sòcrates, una figura que l'autor qualifica, sense vacillar, com "l'esdeveniment més gran anterior al cristianisme", és presentat així en una sàvia píndola, breu i didàctica.